

ลําดับ ๓/๒๖๘ สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี
๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ รหัสเรื่อง: ส ๒๑๑๗๕ ว. ๒ กต.
๑๖.๐๗ ข้อที่: อ ๑๒๘๗๘/๕๙ ผู้ดําเนินการ:
วันที่: ๑๙ ส.ค. ๕๙ เวลา: ๑๕:๔๕

ที่ ทส ๑๕๐๐/๑๕๕๕

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความเห็นชอบส่งคืนพื้นที่สวนป่าสมเด็จ เนื้อที่ ๙๐๐ ไร่ ให้กรมป่าไม้ เพื่อนำพื้นที่เข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี
 ๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๗๐๒/๔๖๘๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔
 ๓. สำเนาบันทึกส่งมอบการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ระหว่างกรมป่าไม้กับองค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๔
 ๔. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการประสานงานแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของสมาคมเกษตรกร ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔
 ๕. แผนที่แสดงบริเวณพื้นที่สวนป่าสมเด็จที่จะส่งคืนกรมป่าไม้

ด้วย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอเรื่อง ขอส่งคืนพื้นที่สวนป่าสมเด็จ เนื้อที่ ๙๐๐ ไร่ ให้กรมป่าไม้ เพื่อนำพื้นที่เข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล มาเพื่อ คณะกรรมการพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้ามายังที่ดีด้วยความต้องการของผู้เสนอ ตามพระราชบัญญัติการจัดที่ดินทำกิน ตามที่ดินทำกินที่ดินทำกินให้ชุมชนตามกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๕ (๒) เรื่องที่ขอทบทวนหรือยกเว้นการปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการรัฐมนตรี ระบุเป็น ข้อบังคับ หรือประกาศตาม (๖) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สวัสดิ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอ คณะกรรมการรัฐมนตรีด้วยแล้ว (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ สวนป่าสมเด็จ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่านาเจร์-คงขาว ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๙๒ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ท้องที่อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ และอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้เข้าดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าตามเงื่อนไขสัมปทาน ตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ ถึงปี ๒๕๒๘ รวมเนื้อที่สวนป่า ๑๒,๕๐๘ ไร่ ใน การดำเนินการได้จัดที่ดินทำกินและท่อระบายน้ำด้วยระบบหมู่บ้านป่าไม้ ปัจจุบันคือ บ้านสวนป่า หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเจร์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และดูแลรักษาเรื่อยมา

๑.๒ คณะกรรมการรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ เห็นชอบให้องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ ดูแลบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนป่าที่องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ลงทุนปลูกสร้างเอง สวนป่า

ที่ปลูกตาม...

ที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ และไม่ได้อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ รวมถึงสวนป่าที่ใช้งบประมาณของกรมป่าไม้
ปลูกนอกเขตป่าอนุรักษ์ (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๑.๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ มีกลุ่มตัวแทนราชภารต์ ร้องเรียนต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ) ให้รับความเดือดร้อนเนื่องจากสวนป่าสมเด็จปลูกป่าทับที่ทำกิน
ของราชภารต์ จึงได้มีคำสั่งจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ผลปรากฏว่า
มีราชภารต์ร้องเรียนจำนวน ๒๔๔ ราย สามารถตรวจสอบได้ ๒๒๔ ราย อีก ๒๐ ราย เป็นการร้องขอ ด้วยไม่ทราบที่อยู่
คณะกรรมการได้ร่วมประชุมพิจารณาและสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาช่วยเหลือราชภารต์ไว้ ดังนี้

(๑) ให้กรมป่าไม้สำรวจป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม ที่ยังไม่ได้มอบให้สำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ในท้องที่ไอล์เดียงเนื้อที่ ๒,๐๐๐ ไร่ เพื่อมอบให้ ส.ป.ก. นำไปจัดให้
ราชภารต์ได้รับความเดือดร้อน

(๒) กรณีจัดหาเนื้อที่ตามข้อ (๑) ไม่ได้ ให้องค์กรอุดสาหกรรมป่าไม้ ร่วมกับ ส.ป.ก.
หาพื้นที่รองรับ โดยให้องค์กรอุดสาหกรรมป่าไม้ เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายในการ
ดำเนินการ

(๓) กรณีดำเนินการตามข้อ (๑) ข้อ (๒) ไม่ได้ ให้องค์กรอุดสาหกรรมป่าไม้ ซึ่งเป็น
หน่วยงานผู้รับผิดชอบสวนป่าสมเด็จ ตัดพื้นที่สวนป่าจำนวน ๒,๐๐๐ ไร่ รองรับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน
ของราชภารต์ แต่การแก้ไขปัญหายังไม่มีข้อยุติ เนื่องจากไม่มีพื้นที่ที่สามารถนำมาจัดสรรให้ราชภารต์ได้

๑.๔ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๘ องค์กรอุดสาหกรรมป่าไม้รับมอบพื้นที่สวนป่าสมเด็จ
มาตรฐานและรักษากลุ่มป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหา โดยคณะกรรมการ
ดำเนินการให้ราชภารต์ที่อยู่รอบสวนป่าสมเด็จ จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน ยืนหลักฐานการครอบครองที่ดินสวนป่าสมเด็จ
เพื่อตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ปี ๒๕๑๐ ผลปรากฏว่ามีร่องรอย
การทำประโยชน์อยู่เดิม จำนวน ๙๙ ราย รวม ๗๙ แปลง เนื้อที่ ๑,๐๔๒ ไร่ ต่อมาคณะกรรมการฯ ได้ประชุม
และมีมติให้พิจารณาพื้นที่สวนป่าสมเด็จ บริเวณแปลงปลูกป่าปี ๒๕๒๖ จำนวน ๑,๐๔๒ ไร่ เพื่อจัดเป็นที่อยู่อาศัย
และที่ทำการ ซึ่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอนุรักษ์ จรีมาศ) เห็นชอบตามผลพิจารณา
ของคณะกรรมการฯ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ตรวจสอบความถูกต้องของราชภารต์ จำนวน ๙๙ ราย

(๒) ประสานกรมพัฒนาที่ดิน ตรวจสอบพื้นที่ว่าเหมาะสมทำการเกษตรหรือไม่

(๓) ราชภารต์ที่อ้างว่าเข้าครอบครองหลังประกาศเป็นที่ของรัฐ แต่ก่อนการเข้าปลูกสวนป่า
ให้พิจารณาช่วยเหลือตามขั้นตอนต่อไป

๑.๖ คณะกรรมการสอบสวนสิทธิ์ กรณีปัญหาสวนป่าสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
ได้ตรวจสอบความถูกต้อง สรุปผลได้ ดังนี้

(๑) ได้ดำเนิน...

(๑) ได้ดำเนินการรังวัดจัดผังแปลงที่ดินให้ราษฎรจำนวน ๘๕ ราย

(๒) แผนผังที่ดินแต่ละแปลง จัดทำแผนผังแปลงทำกินตามมาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ จำนวน ๘๕ ราย เป็นเนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๑,๐๔๒ ไร่

(๓) ราษฎรจำนวน ๘๕ ราย ได้รับทราบผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แล้ว และยอมรับตามแผนผังที่ดินที่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการดังกล่าวว่าถูกต้อง และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบ.ร.) จังหวัดกาฬสินธุ์ มีมติเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๙ รับรองผังแปลงที่ดินทำกินให้กับราษฎร จำนวน ๘๕ ราย มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในสวนป่าสมเด็จ แปลงปี ๒๕๒๖ เนื้อที่ ๑,๐๔๒ ไร่ จึงให้กรมป่าไม้พิจารณาออกเอกสารรับรองสิทธิ์ทำกิน (สทก.)

๑.๗ ราษฎรออกคุณจำนวน ๑๕๑ ราย ที่เข้าทำกินในแปลงป่าลูกปี ๒๕๒๖ คัดค้านการเข้ารังวัดแบ่งแปลงของเจ้าหน้าที่ และไม่ยินยอมให้กลุ่มราษฎร ๘๕ ราย เข้าในพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งมีประกาศให้บุคคลที่เข้าไปบุกรุก ยึดถือ ครอบครองพื้นที่สวนป่าสมเด็จออกจากพื้นที่ พร้อมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างภายนอก ภายใน ๔๐ วัน แต่ราษฎรไม่ยอมออกจากพื้นที่ โดยอ้างว่าเข้าทำกินในพื้นที่ก่อนกลุ่ม ๘๕ ราย ทั้งนี้ คณฑ์ทำงานฯ มีความเห็นว่า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาราษฎรกลุ่ม ๑๕๑ ราย ที่จะต้องออกจากพื้นที่แปลงรังวัด จึงขอให้องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ จัดพื้นที่สวนป่าที่ป่าลูกยางพารา โดยให้ราษฎรกลุ่ม ๑๕๑ ราย สมควรเข้าเป็นสมาชิกป่าลูกยางพาราและใช้ประโยชน์พื้นที่แบบวนเกษตร ตามเงื่อนไขขององค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้

๑.๘ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของสมัชชาเกษตรกร และคณะกรรมการประสานงานแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของสมัชชาเกษตรกร ได้ร่วมประชุมแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ มีมติให้องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ส่งคืนพื้นที่สวนป่าสมเด็จ แปลงป่าลูกปี ๒๕๒๖ เนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ และแปลงป่าลูกปี ๒๕๒๒ เนื้อที่ ๘๐๐ ไร่ รวมเนื้อที่ ๘๐๐ ไร่ ให้กรมป่าไม้เพื่อนำพื้นที่ดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) โดยให้องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้สรุปเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔)

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี

มติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๓๕ เห็นชอบให้องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ ดูแลบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนป่าที่องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ลงทุนป่าลูกสร้างเอง สวนป่าที่ป่าลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ และไม่ได้อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ รวมถึงสวนป่าที่ใช้บประมาณของกรมป่าไม้ป่าลูกนอกเขตป่าอนุรักษ์ ดังนั้น การส่งคืนพื้นที่ดังกล่าวให้กรมป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการประสานงานแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องของสมัชชาเกษตรกร จึงต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ (๔)

๓. ความร่องด่วนของเรื่อง

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร จึงเห็นควรเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนต่อไป

๔. ถวาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ การแก้ไขปัญหาตามข้อเรียกร้องของราชฎร จำนวน ๙๕ ราย ที่ผ่านการตรวจพิสูจน์ สิทธิร่องรอยการทำประโภชน์ นั้น ทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ รวมถึงตัวแทนราชฎร ได้ร่วมประชุมหารือ บูรณาการหาแนวทางแก้ไขปัญหามาตลอด โดยใช้มาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และหลักการแก้ไขปัญหาส่วนป่าทับที่ทำกินของราชฎร ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ รวมถึงตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหามาหลายชุดแล้ว แต่เนื่องจากการดำเนินการยังติดขัดในข้อกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เช่น

- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สป.ก.) ไม่สามารถจัดทำที่ดินแปลงใหม่ให้ได้
- การอนุญาตตามแบบรับรองสิทธิ์ทำกิน (สพก.) เป็นการดำเนินการตามความมาตรา ๑๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดไว้ หมายถึง “บุคคลใด ได้เข้าทำประโภชน์หรืออยู่อาศัยในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติอยู่แล้ว” แต่ข้อเท็จจริงราชฎรจำนวน ๙๕ ราย ยังไม่ได้เข้าทำประโภชน์ในพื้นที่ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์การอนุญาตตามแบบ สพก.
- ระเบียบกรมป่าไม้ฯ ด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโภชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวน แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ ข้อ ๘ พื้นที่ที่จะพิจารณาอนุญาตได้ ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๕) ไม่มีปัญหา กับราชฎรในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาพด้านล่างหรือองค์กรบริหาร ส่วนด้านล่างท้องที่ที่ปานั้นดังอยู่ กรณีส่วนป่าสมเด็จ ยังมีราชฎรบางกลุ่มคัดค้าน และองค์กรบริหารส่วนด้านล่าง ห้องที่ยังไม่เห็นชอบ ทำให้ไม่สามารถให้การอนุญาตได้

๔.๒ โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ให้ความสำคัญในการสร้างสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของ ประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพการใช้ ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สัมฤทธิ์ เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ จึงมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีหน้าที่จัดทำนโยบายและ แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ทั้งนี้ คทช. ได้กำหนดนโยบายในการจัดการที่ดิน ทำกินให้ชุมชน โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโภชน์ในที่ดินของรัฐ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ คทช. กำหนด ในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และในการดำเนินการที่ผ่านมาได้กำหนด หลักเกณฑ์ของบุคคล ที่ได้รับการจัดที่ดินโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์มีกำหนดระยะเวลาในรูปแบบสหกรณ์ หรือ ลักษณะเป็นชุมชน แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ

(๑) การจัดระเบียบการครอบครอง เป็นการนำที่ดินของรัฐที่มีผู้ครอบครอง มาจัดระเบียบ ให้แก่ผู้ครอบครองทำกินอยู่ก่อนแล้ว หากพื้นที่เหลือจึงจะจัดให้ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพออกจากพื้นที่ป่า และผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในห้องที่ที่จะจัดที่ดินหรือใกล้เคียง เป็นลำดับต่อไป

(๒) การจัดระบบการครอบครอง เป็นการนำที่ดินของรัฐที่ไม่มีการครอบครอง (ที่ว่าง) มาบริหารจัดการให้ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพออกจากพื้นที่ป่า ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในห้องที่ที่จะจัดที่ดิน หากมีพื้นที่เหลือ จึงจะจัดให้ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในห้องที่ใกล้เคียงอื่นต่อไป

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงทั่วไปร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอคณารัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบให้องค์กรอุตสาหกรรมป้าไม้ ส่งคืนพื้นที่สวนป่าสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ แปลงปลูกปี ๒๕๗๖ เนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ และแปลงปลูกปี ๒๕๗๗ เนื้อที่ ๘๐๐ ไร่ รวมเนื้อที่ ๙๐๐ ไร่ ให้กรมป่าไม้ เพื่อนำพื้นที่ดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำทราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณารัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทั่วไปร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและสิ่งแวดล้อม